

I) Torpen under gods och säterier är de äldsta. Obs. Grensholm ej Torpen
En del av torpen under Grensholm är omnämnda redan under medeltiden
exempelvis Pukatorp, Ströja, Finnatorp, Bispatorp, Skäggatorp,
Skräddaretorp, Skrubba, Stigasätter, Axsjöäng och Ingjaldtorp.

En del ha bytt namn och kanske en del upphört.

På 1540-talet möter namnen Sättra och Brånstorp.

Och på 1600-talet Grinstorp, Rosendal, Stubbetorp, Eotskälla,
Blacknäs, Brink.

Under 1700-talet tillkom ytterligare torp.

En del av de här förut nämnda torpen voro under 1700-talet satta
i hemmanstal och rå & rörshemman under Grensholm. Åtminstone

Sättra och Brånstorp voro byggda som två gårdar och hade två
arrendatorer. En del av torpen sammanslogs till herrgården Rosenda

Hur de här torparna har haft det vet jag ingenting om. Men det finns ing
som talar för att de blevo plågade som godstorpäre blev på en del andra
håll. i *Sankta*

Vid Torpunda ~~torp~~ (som ägdes av ägaren till Grensholm) arrendegårdar
som bestod av minst tre gårdar, fanns under
1800-talet inte mindre än 17 torp.

Om vi går till Göstatorpen. Göstad ägdes under två perioder av ägare
till Grensholm. Under mellanperioden var Ödesrödja torp under Göstad !

Det första torpet under Göstad är sågarens torp, Göstasågen. I övrig
nämnes under mitten av 1600-talet en del människor som bo på Göstaskoge
Det är först under de sista decennierna av 1600-talet som en del torp
där fått någon betydelse och nämnas vid namn, som Torstorp, Lenavik,
Björstorp, Smedstorp. Att dessa torp tillkommit först då framkommer
även av annan handling.

Efter 1700 har tillkommit Ängen, Melberg, Tättinge, Hultet, Mårdhult
Beddom och Göstaberg.

Hur de här torparna hade det? Ja under första hälften av 1800-talet
då hade ^{de} det mycket fattigt och många fick svälta.

Arrendatorer och torpare under godsen blevo ej här i Sverige riktigt
livegna under adelsmännen, Men - x-

Arrendekontrakt år 1665: - "Att detta kontrakt således slutet är, och
av båda parterna ~~slutas~~ troligen hållas skall, särdeles av
arrendatorn, allt med flit och trohet utan trötter, buller eller oroligt
hanteras, haver till mera visshet båda kontrahenterna detta med egne
händer underskrivit och förseglat. Datum Stockholm den 19 octob: 1665.

Jöran Flemingh

???????????)

2) Torpbebyggelse på byarnas och gårdarnas utmarker. Är i huvudsak be-
gränsat till 1800-talet. Överbefolkningen. Den har haft sin största ut-
bredning på Tolskepps ägor, där vi på detta enda hemman kunna registrera
över 30 torp. De här torparna gade det bättre än godstorpene. När de
gjorde sina dagsverken för torpet fingo de maten vid husbondens bord.
Och när torparehustrun hjälpte till med byk och slakt så fick hon maten
och ofta en smakbit med hem. Husbonden tog också som regel ansvar om
torparefamiljen. Något som sällan förekom vid godsens.

De flesta av de här torparna hade något speciellt yrke, träslöjd av
något slag, smide, skomakare eller dylikt. Och det förekom t.o.m. att
en del kunde ha ett ej obetydligt sparkapital utlånat.

Här förekom flera slag av torp. En del ägde marken med förpantnings-
rätt. De flesta ägde byggnaderna.

Omn bebyggelsen på allmanningarna och dess utveckling under 1600-tal-
och fram till vår tid är en mycket intressant historia. Ävensom om
backstugebebyggelsen. Men är allt för omständigt att fördraga här.

STENSTORPS ÄGOR

Grindstugan

68:1549 ✓ Denna stuga byggdes 1845 av änkan Kerstin Larsdotter, f. i Lilla Bläckkärret 1805. Hon kom från Musko, men hade tidigare bott i Lilla Bygget. Hon gifte sig 1850 med änklungen Johannes Jonsson, f. i Hagen i Kullerstad sn 1800. Han avled här 1869 och hon 1871. Därefter bodde ingen i Grindstugan.

Källeberget

1544
68:545 ✓ Nybygget Källeberget uppfördes 1833 av torparen och skräddaren Per Jönsson, f. i Stolpa 1778, som kom från Perstorp på Tolskepps ägor. Han var gift med Maria Bengtsdotter, f. i Lövnäs 1766. Mannen avled här 1849 och hustrun 1850.

1851 kom från Vadsjötorp torparen *Olof Hansson, född där 1823, med hustru Maja Stina Nilsdotter, f. i Stjärnorp sn 1826. Från 1870-talet till 1899 var sönen Hans Gustaf Olofsson torpare här. Han var född i Vadsjötorp 1846 och gift 1874 med Mathilda Larsdotter, f. i Hällestad sn 1849. De flyttade till Östra Harg sn. - Olof Hansson avled här 1899 och hustrun 1901.

1898 kom från Östra Harg torparen och f d grenadjären August Ture Sjö med stor familj. De flyttade 1903 till Butbro och efter dem bodde ingen i Källeberget.

*Olle i Källeberget hade varit skogskaretare
men blev på äldre dar något besynnerlig
Han tillverkade trätråg som han gick
i bygden och sålde.
Ofta talade han mycket egen domligt,
då han kom in i stogorna.
Stenstorn med omnejd kallade han
Masoloms stad. (Frans i Risbro)*

25.6.1976

Norra Lund

Förpantningslägenheten Norra Lund tillkom 1875. Dit flyttade då Anders Magnus Jönsson, f. i Gölbacken 1845, med hustrun Maja Catharina Andersdotter, f. i Axsjömon 1846. De vistades i två omgångar, 1889-94 och 1895-98 i Amerika, men bodde i övrigt här till 1910. Då flyttade de till Stenstorp.

1910 kom från Ljung sn handlande Karl Johan Johansson, f. i Husby-Rekarne sn i Södermanland 1858, och hustru Charlotta Vilhelmina Jonsson, f. i Ärla sn i Södermanland 1862. De bodde här 1915 och under deras tid hade de handelsbod i Norra Lund.

Marieberg

Stugan Marieberg med smeknamnet "Kupa" fick namn efter Maja Stina Jonsdotter, f. i Fallet på Ruda Ågor 1827. Hon hade 1869 blivit änka i Sjöbacka och flyttade hit 1872. Hon bodde här till sin död 1883.

1886 kom från Åndbro^x Nils Svensson, f. i Knapra 1832, och hustrun Anna Charlotta Wiberg, f. i Gamla Fattigstugan 1835. Mannen avled här 1899 och hustrun 1922. Hon avled i Rystad sn men var skriven i Marieberg. *Sommarstuga finns här*

* "Visse i Kupa"

Olle i Källberget benämnde Stenstorp med omnejd för "Masalom's stad"

Han sade att Visse i Kupa var polis där

Norrängen

✓ Norrängen byggdes 1862 av torparen Peter Olsson, f. i Turstorp 1813. Han kom från ~~Stora~~ ^{na} Knapershult med hustrun Brita Larsdotter, f. i Stjärnorp sn 1820. Han avled här 1884 och hon 1897.

Torpet övertogs av sonen Lars Peter Persson, f. i ~~Stora~~ ^{na} Knapershult 1858, och gift 1882 med Anna Matilda Olofsdotter, f. i Lada 1862. De flyttade 1890 till Äskemålen men återkom 1896 och bodde här 1915 med 3 barn.

Vadsjötorp *Från gammal, 68. 905. 1708. död 1696 då det antas säga 1650*

68.115
Vadsjötorp hör till de äldsta torpen i Vånga. Det är tidigast omtalat i husförhörslängd 1714 och då bodde där gruvkarlen Per Gudmundsson. Han hade tidigare bott vid Storgruvan, som låg i Risinge sn men som räknades tillhöra Vånga Bergslag. Därför blev de flesta av hans barn antecknade i Vånga doplängd.

Per Gudmundsson var gift med Ingebor Nielsdotter, f. i Ruda 1665. Efter mannens död 1749 vid 100 års ålder, flyttade hon till Järsäter, där hon avled 1752.

68.1532
Därefter är de personer ej kända som ev. bodde här förrän 1807, då Hans Nilsson och hans hustru Chierstin Andersdotter bodde här. Han var född i Lövvik 1775 och hon i Jogestorpetorpet 1784. De kom från Stenstorp. Mannen avled här 1834 och hustrun 1856. Av deras 10 barn kom sonen Nils Hansson, f. 1814, att bo här. Han var gift med Anna Lovisa Danielsdotter, f. i Stjärnorp sn 1809, död här 1848. Mannen gifte om sig 1854 med Brita Stina Svensdotter, f. i Östra Harg sn 1810. Hon avled 1855 i barnsbröd och mannen gifte sig för tredje gången 1865 med

Anna Stina Jönsdotter, f. i Jogestorpetorp 1822.
1871 flyttade makarna till Karlslund på Onserge
allmänning.

1879 kom från Stjärnorper Johan Nilsson, f. i
Kohagen i Stjärnorper 1849. Med sina 3 barn
flyttade de 1880 till Amerika, och sedan bodde
ingen i Vadsjötorper.

Öna

Stugan Öna byggdes 1882 av arbetaren Hans August
Jönsson, f. i Sunnorper på Onserge allmänning. Han
kom från Sunnorper med hustrun Johanna Härnvall, f.
i Balderum Norrgård 1850. De bodde här 1915 och
av de 11 barnen bodde då 2 med föräldrarna.

1848.
Hans på Öna berättade att ett år
stod vattnet så högt i sjön att
han kunde stå på gäretubron
och meta.